

pory nie wyprodukowano szczepionki hamującej „pochód” wirusa H5N1.

Leki o średniej skuteczności to amantadyna oraz jej metylowa pochodna rymantadyna [22]. Mechanizm działania tych preparatów polega na zahamowaniu fuzji i uwalniania wirusowego RNA do jądra atakowanej komórki [4]. Aktualnie poleca się preparaty najnowszej generacji – tamiflu (Roche) w tabletkach oraz relenza (Glaxo-Smith-Kline), leku przygotowanego do inhalacji. Tamiflu jest pozyskiwany z nasion anyżu gwiazdkowego, rośliny uprawianej w Chinach do celów leczniczych i kulinarnych. Mechanizm działania tego leku polega na hamowaniu syntezy neuraminidazy, glikoproteiny wirusa, odpowiedzialnej za pierwszy etap kolonizacji oraz zniszczenie komórki nabłonka, penetrowanej przez wirus grypy. Zapobiega wytwarzaniu neuraminidazy niezależnie od jej typu [1, 2, 3, 7, 8]. Stwierdzono ponadto, że szereg innych preparatów roślinnych hamuje w mniejszym lub w większym stopniu poszczególne etapy replikacji wirusów grypy zarówno typu A, jak i B [5, 10]. Zostaną one omówione w drugiej części opracowania.

Literatura: 1. Brydak L.B., 2000 – *Drugs* 60 (1), 35-53. 2. Brydak L.B., 2002 – *Przegląd Epidemiologiczny* 56 (supl. 1), 16-30. 3. Brydak L.B., 2003 – *Przegląd Epidemiologiczny* 57 (supl. 1), 69-81. 4. Coollier L., Oxford J., 1996 – *Wirusologia*. Wyd. Lekarskie PZWL, War-

szawa. 5. Figlerowicz M., Figlerowicz M., 2002 – *Biotechnologia (Wirusy)* 1 (56), 7-23. 6. Furowicz A.J., Ferlas M., Perużyńska A., Borkowski J., 2004 – *Przegląd Hodowlany* 3, 7-10. 7. Furowicz A.J., Ferlas M., 2005 – *Przegląd Hodowlany* 11, 1-4. 8. Gibbs W.W., Soares Ch., 2005 – *Świat Nauki* 11 (171), 25-33. 9. Kingsbury D.W., 1985 – *Orthomyxo- and Paramyxoviruses*. *Fields Virology*. Red. B.N. Fields, Raven Press, New York. 10. Krawczyk E., Łuczak M., 2005 – *Postępy Mikrobiologii* 44 (3), 239-252. 11. Kuszewski K., Brydak L.B., Machała M., 2004 – *Przegląd Epidemiologiczny* 58, 45-48. 12. Kuszewski K., Brydak L.B., Machała M., Czarkowski M.P., 2005 – *Przegląd Epidemiologiczny* 59 (2), 223-228. 13. Lasek W., 2005 – *Immunologia, podstawowe zagadnienia i aktualności*. Wyd. Naukowe PWN, Warszawa. 14. Murphy B.R., Webster R.G., 1985 – *Influenza Viruses*. *Fields Virology*. Red. B.N. Fields, Raven Press, New York. 15. Oldstone M.B.A., 1988 – *Viruses, Plagues and History*. Oxford University Press, Oxford. 16. Oxford J.S., Schild G.C., 1990 – *The Orthomyxoviridae – Principles of Bacteriology, Virology and Immunity*. Vol. 4, *Virology*. Red. L.H. Collier and M.C. Timbury. A division of Hodder and Stoughton, London - Melbourne - Auckland. 17. Piekarowicz A., 2004 – *Podstawy wirusologii molekularnej*. Wyd. Naukowe PWN, Warszawa. 18. Radkowski M., Olszewska D., 2002 – *Odporność przeciwwakalna – Immunologia*. Red. J. Gołąb i wsp. Wyd. Naukowe PWN, Warszawa. 19. Załoga M.T., 2006 – *Wiedza i Życie* 1, 19. 20. Zieliński A., Czarkowski M.P., 2004 – *Przegląd Epidemiologiczny* 58, 9-20. 21. Zieliński A., Czarkowski M.P., 2005 – *Przegląd Epidemiologiczny* 59 (2), 191-200. 22. Zlydnikov D.M., Kubar O.I., Kovaleva T.P., 1981 – *Reviews of Infectious Diseases* 3, 408-421.

Finansowanie inwestycji w Polsce z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej

Dorota Komorowska

SGGW

Finansowanie z budżetu Unii Europejskiej

Unia Europejska to wspólnota interesów i współzależności, której zasadniczym zadaniem jest zapewnienie jej mieszkańcom dobrobytu i postępu cywilizacyjnego. Ekonomiczne przyczyny gospodarczej integracji państw w ramach UE to swobodny przepływ towarów, usług, kapitału i pracy, który powoduje efektywniejsze wykorzystanie czynników wytwórczych oraz zmniejszenie kosztów transakcyjnych, a także ograniczenie wpływu czynników pogorszących stan koniunktury gospodarczej w jednym kraju – na inny.

Dochody budżetu ogólnego UE można podzielić na dwie grupy: zasoby własne oraz inne dochody. Podstawowym celem istnienia systemu zasobów własnych jest zapewnienie autonomii Unii w stosunku do krajów członkowskich. Zasoby te można określić jako kwoty przekazane Unii w sposób nie-

odwołalny na cele finansowania wydatków budżetowych. Przyjęcie takiego rozwiązania motywowane było przede wszystkim dążeniem do uniknięcia dodatkowych dyskusji i możliwych konfliktów przy podejmowaniu decyzji o przekazaniu środków finansowych, mogących powodować opóźnienia w pozyskiwaniu dochodów budżetowych, a w skrajnej sytuacji – trudny do zaakceptowania deficyt w budżecie.

Wydatki budżetowe UE muszą być kształtowane w taki sposób, aby możliwe było ich pełne sfinansowanie w ramach dostępnych dochodów, na zapewnienie których zgodziły się kraje członkowskie. Wydatki z budżetu dzielą się na dwie kategorie – obligatoryjne i nie obligatoryjne. Pierwsza kategoria wydatków, wynikająca z zobowiązań określonych w Traktacie i aktach, które zostały wydane na jego podstawie, obejmuje m.in. finansowanie interwencji na rynku rolnym, druga zaś pozostałe wydatki, przeznaczone m.in. na finansowanie rozwoju regionalnego czy działań dotyczących rynku wewnętrznego.

W Unii Europejskiej stosowane są następujące formy pomocy publicznej:

- ♦ dotacje pieniężne lub rzeczowe;
- ♦ preferencje kredytowe – kredyty oprocentowane poniżej poziomu rynkowego;
- ♦ gwarantowanie kredytów z budżetu lub fundusze finansowe z budżetu;
- ♦ preferencje podatkowe – zwolnienia i ulgi podatkowe, redukcje stopy podatku;
- ♦ zakup akcji firm z funduszy państwowych, przy dywidendzie dla państwa poniżej poziomu rynkowego;

♦ obniżenie różnych należności, np. na ubezpieczenia społeczne;

♦ zamówienia rządowe po cenie wyższej od rynkowej.

O każdym planowanym wsparciu publicznym państwa członkowskie muszą informować Komisję Europejską, gdyż to ona jest organem monitorującym pomoc dla państw w Unii.

Swobodnej konkurencji zagrażają monopolistyczne zamiary firm, ale także wszystkie rodzaje pomocy publicznej dla przedsiębiorstw, które zmniejszając ich koszty ułatwiają rywalizację z innymi, dlatego UE zakazała wspierania biznesu z państwowej bądź samorządowej kasy. Zakazem objęte są nie tylko wszelkie dotacje budżetowe, ale także zwolnienia podatkowe, a nawet sprzedaż nieruchomości po obniżonej cenie przez władze lokalne.

Środki z budżetu Unii Europejskiej przyznane Polsce i pozostałym nowoprzyjętym krajom członkowskim

1. Środki finansowe dla sektora rolnego:

– fundusze z tytułu udziału we Wspólnej Polityce Rolnej (środki na regulację rynku rolnego i dopłaty bezpośrednie dla rolnictwa);

– środki na rozwój obszarów wiejskich.

2. Fundusze z tytułu działań strukturalnych (fundusze strukturalne, fundusz spójności, inicjatywy wspólnotowe).

3. Fundusze z tytułu udziału w realizacji polityki wewnętrznej Unii Europejskiej.

W zakresie polityki wewnętrznej Unii, finansowaniu podlegają różne programy, np. rozwój badań i technologii. W kwotach przypisanych do celów polityki wewnętrznej mieszczą się, między innymi, instrumenty finansowania dostosowania granicy zewnętrznej Unii oraz lotnisk międzynarodowych do wymogów UE.

Finansowanie inwestycji w Polsce z funduszy strukturalnych UE

Fundusze strukturalne są instrumentami finansowymi polityki regionalnej Unii Europejskiej. Środki finansowe, jakie można pozyskać dzięki funduszom strukturalnym, mogą pomóc władzom słabiej rozwiniętych regionów Unii w rozwiązywaniu ich najważniejszych problemów gospodarczych, poprzez wspieranie restrukturyzacji i modernizacji gospodarek słabiej rozwiniętych państw, co wpływa na zwiększenie spójności ekonomicznej i społecznej krajów UE. Potrzeba finansowania projektów inwestycyjnych ze środków Unii wynika z wysokich kosztów realizacji inwestycji. Chęć stworzenia nowoczesnej infrastruktury technicznej, drogowej oraz wyrównywania poziomu ekonomicznego regionów wymaga zainwestowania dużych kwot pieniężnych.

Polityka strukturalna w Unii Europejskiej prowadzona jest według pięciu zasad:

• subsydiarności (zasada obowiązująca we wszystkich działaniach UE) – instytucje Unii mogą podejmować określone działania tylko wtedy, kiedy nie mogą one być efektywnie zrealizowane przez regiony lub państwa członkowskie;

• koncentracji – środki finansowe z funduszy europejskich powinny ograniczać się jedynie do pewnych typów działań

mających podstawowe znaczenie dla spójności społeczno-gospodarczej Unii;

• wieloletniego programowania – wsparcie polityki strukturalnej musi odbywać się na podstawie wieloletnich, szczegółowo opisanych planów rozwoju;

• partnerstwa – w procesie wdrażania polityki strukturalnej, zarówno na etapie programowania jak i realizacji, powinni uczestniczyć wszyscy zainteresowani partnerzy społeczni;

• dodatkowości – środki Unii mogą stanowić jedynie dodatek do nakładów ponoszonych przez kraj członkowski.

Pomoc finansowa na realizację polityki strukturalnej UE zawarta jest w czterech funduszach strukturalnych:

♦ Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego,

♦ Europejski Fundusz Społeczny,

♦ Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji Rolnej,

♦ Finansowy Instrument Orientacji Rybołówstwa.

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

Głównym celem Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego jest niwelowanie dysproporcji w rozwoju regionów państw Unii Europejskiej. Z jego środków współfinansowany jest rozwój i dostosowanie strukturalne regionów opóźnionych w rozwoju oraz przekształcenia strukturalne terenów silnie uzależnionych od upadających gałęzi przemysłu. Pomoc obejmuje działania mające umożliwić tworzenie lub utrzymywanie stałych miejsc pracy, inwestycje w infrastrukturę, edukację i opiekę zdrowotną, ochronę środowiska, działalność badawczo-rozwojową, rozwój nowych technologii i potencjału lokalnego.

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego współfinansuje w Polsce zintegrowany program, mający na celu tworzenie warunków wzrostu konkurencyjności regionów oraz przeciwdziałanie marginalizacji w taki sposób, aby sprzyjać długofalowemu rozwojowi gospodarczemu kraju, jego spójności ekonomicznej, społecznej i terytorialnej. Za pomocą tego programu mogą być zrealizowane takie priorytety, jak:

– rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej wzmocnieniu konkurencyjności regionów;

– wzmocnienie regionalnej bazy ekonomicznej i zasobów ludzkich;

– rozwój lokalny.

Wzrost konkurencyjności regionów oznacza potrzebę finansowania modernizacji i rozbudowy infrastruktury technicznej i społecznej, mającej podstawowe znaczenie dla rozwoju regionu, ośrodków zlokalizowanych na jego obszarze, lokalizacji inwestycji zewnętrznych i wsparcia najbardziej dynamicznych sektorów gospodarki. Takie cele mogą być realizowane w ramach Funduszu Rozwoju Regionalnego, jak również działania wspierające rozwój przedsiębiorczości i wzrost innowacyjności dla wzmocnienia pozycji konkurencyjnej polskich przedsiębiorstw, działających na jednolitym rynku unijnym.

Europejski Fundusz Społeczny

Europejski Fundusz Społeczny jest instrumentem współfinansującym działania krajów członkowskich w dziedzinie polityki zatrudnienia i rozwoju zasobów ludzkich. Inwestuje

w rozwój kwalifikacji obywateli Unii Europejskiej i zwiększenie ich szans na aktywne uczestnictwo w rynku pracy. Działania funduszu służą spójności społeczno-gospodarczej, stąd koncentracja na najbardziej niekorzystnych regionach. Jednym z takich obszarów, gdzie może być skierowana pomoc, jest aktywizacja zawodowa bezrobotnych i zagrożonych bezrobociem. Są to przede wszystkim usługi szkoleniowe dla osób bezrobotnych, służące ich ponownej integracji z rynkiem pracy (informacja zawodowa, doradztwo i poradnictwo, szkolenia, staże i praktyki). Szczególnie istotna jest pomoc dla długotrwale bezrobotnych oraz młodzieży. Takim obszarem jest także doskonalenie kadr gospodarki i rozwój przedsiębiorczości. Jest to pomoc przedsiębiorstwom (zwłaszcza małym i średnim) w ich dążeniu do dostosowania kwalifikacji pracowników do potrzeb rynku i technologii. Doskonalenie umiejętności kadr zwiększa konkurencyjność przedsiębiorstw oraz służy tworzeniu nowych miejsc pracy.

Europejski Fundusz Społeczny współfinansuje w Polsce program rozwoju zasobów ludzkich w drodze kształcenia, szkolenia i pracy w celu rozwijania konkurencyjności, poprzez doskonalenie kwalifikacji, podnoszenie poziomu wiedzy i przedsiębiorczości.

Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji Rolnej

Zadaniem Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej jest wspieranie przekształceń strukturalnych w rolnictwie oraz wspomaganie rozwoju obszarów wiejskich. Tworzą go dwie sekcje: Sekcja Gwarancji – finansująca Wspólną Politykę Rolną oraz Sekcja Orientacji – wspierająca przekształcenia w rolnictwie w poszczególnych państwach Unii, będąca instrumentem polityki strukturalnej. Pomoc w ramach Sekcji Orientacji obejmuje inicjatywy w dziedzinie rozwoju i modernizacji terenów wiejskich, wspiera inicjatywy służące zmianom struktury zawodowej na wsi, konkurencyjności produktów rolnych. Wspiera inwestycje związane z ochroną środowiska, rozwojem terenów leśnych i wyrównywaniem szans gospodarstw położonych na terenach górzystych i terenach dotkniętych kataklizmami, a także wspiera rozwój turystyki.

Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji Rolnej współfinansuje w Polsce program operacyjny: Sektorowy Program Operacyjny Restrukturyzacja i Modernizacja Sektora Żywnościowego i Rozwój Obszarów Wiejskich (SPO-Rolnictwo). Program SPO-Rolnictwo ma za zadanie podnoszenie konkurencyjności gospodarki rolno-żywnościowej oraz zrównoważony rozwój obszarów wiejskich. Wspiera projekty inwestycyjne związane z modernizacją i dostosowaniem do warunków funkcjonowania na jednolitym rynku unijnym zakładów działających w obszarze przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych.

Sektorowy Program Operacyjny realizuje politykę przemian strukturalnych terenów wiejskich i rolnictwa, zatem wspiera działania nastawione na poprawę struktury obszarowej gospodarstw rolnych, wzmocnienie ich konkurencyjności i wytwarzanie produkcji, zgodnie z wymogami rynku UE. Pomoc inwestycyjna dotyczy zwłaszcza dostosowywania warunków produkcji rolnej do standardów Unii, stymulowania poprawy jakości produktów rolnych oraz kształtowania procesów

produkcyjnych, zgodnie z wymogami ochrony środowiska. Zamierzeniem Programu jest zwiększenie dochodów rolników oraz polepszenie warunków ich pracy. Wsparcie inwestycji, związanych z podejmowaniem pozarolniczej działalności gospodarczej, zwiększy możliwości zatrudnienia i pozyskiwania dodatkowych dochodów przez rolników i mieszkańców obszarów wiejskich oraz sprzyjać będzie ograniczeniu bezrobocia na terenach wiejskich.

Finansowy Instrument Orientacji Rybołówstwa

W 1993 roku, w odpowiedzi na przystąpienie do UE państw o znaczącym, ale zacofanym sektorze rybołówstwa, powstał ostatni fundusz w ramach funduszy strukturalnych, tj. Finansowy Instrument Orientacji Rybołówstwa. Zadaniem tego funduszu jest wspieranie restrukturyzacji rybołówstwa państw członkowskich. Pomoc obejmuje inicjatywy w dziedzinie rozwoju hodowli ryb, rozwoju infrastruktury portów rybackich i ich wyposażenia w niezbędne zaplecze i urządzenia. Wspiera restrukturyzację i unowocześnianie floty rybackiej, unowocześnianie metod połowu i przetwarzania ryb oraz podnoszenie konkurencyjności produktów rybnych.

W Polsce ze środków Finansowego Instrumentu Orientacji Rybołówstwa jest finansowany program poprawy efektywności sektora rybackiego oraz podniesienia konkurencyjności polskiego rybołówstwa i przetwórstwa rybnego. Produkty rybołówstwa i przetwórstwa rybnego powinny odpowiadać zapotrzebowaniu rynku krajowego oraz powinny być konkurencyjne na rynkach zagranicznych.

Trudności i ograniczenia w wykorzystywaniu funduszy strukturalnych

Ograniczeniem w korzystaniu z funduszy strukturalnych jest koszt zbudowania niezbędnego zaplecza, umożliwiającego efektywne i skuteczne rozdysponowanie środków na konkretne inwestycje. Istotne obowiązki w tym względzie spoczywają na administracji rządowej. Jest ona odpowiedzialna za programowanie, finansowanie i monitoring korzystania z funduszy. Każda z tych sfer wymaga wypełnienia precyzyjnych regulacji Komisji Europejskiej, będących podstawami uruchamiania funduszy strukturalnych, które są znacznie bardziej wymagające niż stosowane dotychczas w krajowej polityce rozwojowej oraz te, które obowiązywały w przypadku funduszy przedakcesyjnych.

Głównym problemem pozyskania środków finansowych z funduszy strukturalnych, który może zniechęcić do skorzystania z tej formy pomocy, jest fakt, że inwestycję należy sfinansować w całości z własnej gotówki lub przy pomocy kredytu. Kredyt nie może być poręczony i w części sfinansowany ze środków Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Dopiero po zakończeniu inwestycji i jej akceptacji, poniesione koszty będą refundowane w wysokości 50%. Wyzwaniem związanym z pozyskaniem finansów z funduszy jest konieczność przygotowania skomplikowanych dokumentów. Nieprzestrzeganie regulacji i instrukcji unijnych, dotyczących sposobu wykorzystania środków, może w konsekwencji prowadzić do zwrotu pieniędzy do budżetu Unii Europejskiej.